

IN MEMORIAM

Emile Nielen

I-II-1931 14-I-1990

Op 14 januari is Emile Nielen overleden. Sinds 8 december wist hij dat hij ongeneeslijk ziek was en waren hij en de zijnen, zoals hij schreef in een brief aan familie en goede bekenden, 'begonnen aan de onverwachte taak te bedenken hoe het nu verder allemaal moet'.

Emile is twee keer penningmeester van de VON geweest, beide keren in een periode dat er grote behoefte was aan zijn financiële deskundigheid, een van de vele vaardigheden waar hij mee gezegend was. Daarnaast heeft Emile meegewerkt aan verscheidene VON-conferenties, als organisator en als leider van werkgroepen.

Hij is zijn onderwijsloopbaan begonnen in het lager onderwijs. Daarna werkte hij vijftien jaar als leraar Nederlands in het voortgezet onderwijs, de meeste tijd op Curaçao, en aan de SG De Breul in Zeist, waar hij ten slotte brugklasconrector werd. Daarnaast was hij docent taalkunde en didactiek aan de MO-opleidingen. In 1975 werd hij hoofdcoördinator van de Nascholing voor leraren Nederlands. In 1980, toen de nascholing een taak werd van de primaire opleidingen, werd hij adjunct-directeur van de SOL in Utrecht en onderzoekmedewerker aan het PDI van de Utrechtse Universiteit. Twee jaar geleden verliet hij Nederland om aan de Gajah Mada Universiteit in Jogjakarta (Indonesië) de studie Nederlands op poten te zetten. Hij had juist besloten daar nog een jaar bij te tekenen, toen de dood zich eind vorig jaar aankondigde, een lot waarover hij in zijn afscheidsbrief schreef: 'Doodgaan heb ik altijd gezegd is erger voor de anderen dan voor de betrokkene. Persoonlijk ben ik er ook niet bang voor, maar er waren natuurlijk wel heel veel en veel leukere plannen.'

Ik heb Emile leren kennen in 1975. We hadden allebei gesolliciteerd naar de functie van hoofdcoördinator Nascholing en Emile en ik behoorden bij de laatste selectie. Hij kreeg de baan, en terecht. Er was nog een vacature voor coördinator en die wilde ik graag vervullen. We hebben

toen een afspraak gemaakt op zijn conrectorskamer in Zeist om te zien of we elkaar lagen. Na het gesprek gaven we elkaar een week bedenktijd, constateerden na die week dat we die periode eigenlijk niet nodig gehad hadden en zijn onze samenwerking begonnen. Het oude nascholingsteam was na een conflict met het departement bijna in zijn geheel opgestapt en het was onze taak een nieuw team bijeen te brengen, in te werken en te begeleiden, nieuwe cursussen op te zetten, de contacten met het oude team te herstellen en 'het veld' te bewerken. Die jaren behoren tot de mooiste van mijn leven. Zelden heb ik zo'n inspirerende chef gehad, nooit heb ik zo'n warme vriendschapsband met een collega gehad. Onze gesprekken verliepen bijna onveranderlijk in een chaotische sfeer waarbij we van alles en nog wat overhoop haalden, en ze eindigden bijna even onveranderlijk in een paar korte notities van Emile waarmee we verder konden in ons werk met de nascholers, met het departement en met alle anderen met wie we te maken hadden of wilden hebben.

Emile had veel gaven waarom ik hem benijdde: hij beheerste alle aspecten van het vak, hij was een onderwijskundige bij de gratie Gods, hij was erudiet en kunstzinnig, hij kon razend snel lezen en was in staat de ingewikkeldste onderwerpen helder uiteen te zetten. Wat ons verenigde was een gezamenlijke verbazing over het onderwijs: een systeem waarin zoveel goede bedoelingen en pretenties zo zelden waar worden gemaakt en waarin desondanks werkelijk leren en werkelijke ontmoetingen mogelijk zijn. 'Je blijft lachen' was een van zijn bekende standaardreacties bij de vele gelegenheden dat we ons dat weer bewust werden. Hij lachte niet toen op een gegeven ogenblik het departement voorstelde mij te ontslaan. 'U zult dan ook een nieuwe hoofdcoördinator moeten zoeken,' deelde hij de betrokken ambtenaar mee. Samen uit samen thuis.

De dood van Emile is een slag voor zijn vrouw Albertine, voor zijn begaafde kinderen Mirjam, Floris en Isabel en voor zijn vele vrienden. Voor hen heeft hij als afscheid geschreven: 'Wees niet boos of verontwaardigd want ons leven was goed en de ziekte kort; wees niet bang voor verdriet en tranen, want verdriet brengt wijsheid en tranen zijn de smeltdruppels van de eenzaamheid.'

WILLEM MOOIJMAN